

01
2020

KLÖVAR & TIMOTEJ

Österbottens Kött informationstidning

Framgångsrika
uppfödare
premierades

Nyhet
– kredit för
mjölk- och
dikogårdar

Nystart och
renovering för
Strandvall

Välkommen
till nya
medlemmar!

INNEHÅLL

LEDARE VD TOM ÅSTRAND	3
JUHA GRÖN VID FULLMÄGTIGEMÖTE	4
OPTISK VÄGNING I SLAKTSVINSSTALL	5
ÅRETS FÖRETAGSUTVECKLARE	6
FRAMGÅNGSRIK BIFFKALVSPRODUCENT	7
VIKTIGT SAMARBETE AKTÖRER EMELLAN	9
CHRISTER RÖNNQVIST	10
SÅ PÅVERKAS DJURTRANSPORTER	11
DANIEL ÖVERGÅR TILL NYA UPPGIFTER	12
SVINKAKTUELLT	13
NÖTAKTUELLT	14
KREDIT FÖR MJÖLK- OCH DIKOGÅRDAR	15
NYSTART VID BEFINTLIG ANLÄGGNING	16
MÄTNING AV FODERUTNYTTJANDE	18
NYA MEDLEMMAR 2019	20
PÅVERKA SMÅGRISARNAS KVALITET	22
GRILLTIPS	25
ODLARKVÄLL	26

Ansvarig utgivare: Andelslaget Österbottens Kött

E-post: osterbottenskott@atria.com

Internet: www.osterbottenskott.fi

Chefredaktör: Tom Åstrand / Österbottens Kött

Ombrytning: Kustmedia Ab Oy

Upplaga: 480 ex.

Tryck: KTMP 2020

Pärmbild: Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

ISSN 1798-7539 (Print)
ISSN 2342-5644 (Online)

ÖSTERBOTTENS KÖTT
POHJANMAAN LIHA

Postadress
PB 173, 65101 VASA
Besöksadress
Flygfältsvägen 2, VASA
www.osterbottenskott.fi

Från vänster Åsa Frants, Tom Åstrand och Heidi Lindeman.

DONATION TILL PROJECT LIV RF

ÖSTERBOTTENS KÖTT STÖDER Project liv:s verksamhet. Det var i slutet av 2019 som ÖK beslöt att i stället för regelrätt julannonsering stöda välgörenhet. Därtill beslöts att en del av varje såld delikatesslåda inför senaste jul skulle fem euro gå till Project liv. Det här blev sammanlagt 1100 euro och det var en glädje att få överlämna donationen till Heidi Lindeman från Project liv.

PROJECT LIV RF stöder långtidssjuka barn och deras familjer i Svenskfinland och på Åland. Föreningen hörsammade ÖK:s önskemål om att deras bidrag skulle öronmärkas för Österbotten.

Föreningen gör det stora i det lilla. Man ordnar till exempel så kallade drömdagar för barn, förgyller sjukhusvistelser och tänker på hela familjerna och andra nära. Organisationen har kontor i Jakobstad och i Vasa. I svenska Österbotten finns det alltid någon som känner någon som fått stöd från Project liv.

HEIDI LINDEMAN BERÄTTAR att en del aktiviteter, som resor och utflykter, har utgått i coronatiderna. I stället har fler drömdagar ordnats och anpassats till dessa tider.

Project liv rf riktar ett stort tack till Österbottens Kött. Och Österbottens Kött är glada över att kunna stöda deras verksamhet.

Om Project liv:s verksamhet kan man läsa på www.projectliv.fi

Text och foto:
Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

CORONA HAR PÅVERKAT VÅRA KONSUMTIONSVANOR

BÄSTA LÄSARE. I skrivande stund håller Finland på att öppna upp efter tre, fyra månader av nedstängningar och restriktioner i samhället på grund av den pågående coronapandemin. Normalt skulle ÖK:s grillfester ha ägt rum. Ett par härliga sommarkvällar där vi traditionellt under så många år haft en möjlighet att träffas, umgås och förstås äta en bit god mat. För att inte tala om att få uppleva glädjen hos alla barn som släpper loss i hoppssloten och andra av grillfesternas attraktioner.

DEN GÅNGNA VÅREN har varit allt annat än normal. Över en natt förändrades vardagen och vi fick uppleva hur både vår rörelsefrihet och egna val begränsades av

myndigheternas restriktioner. På grund av den rådande pandemin och myndigheternas fortsatta begränsningar av folksamlingar beslöt ÖK:s styrelse att för första gången sedan traditionen påbörjades, att ställa in årets grillfester.

Pandemin har även föranlett förebyggande åtgärder inom ÖK och Atria för att trygga servicenivån till våra producenter gällande djurleveranser, slaktavhämtningar och slaktning. Åtgärderna har bestått av personalens distansarbeten och slakteriets riskanalyser för kartläggning och förebyggande av smittorisker.

Lika viktigt har varit att våra producenter gjort sitt yttersta för att trygga produktionen på den egna gården eller företaget. Vi kan konstatera att så här långt har vi tillsammans medverkat till att verksamheten och samarbetet fungerat utan störningar – riktar ett tack till andelslagets producenter, djurbilschaufförer och ÖK:s personal för era insatser under våren! Viktigt ändå att arbetet med att begränsa smittspridningen fortsätta med högsta prioritet.

DET HAR VARIT intressant att följa med hur pandemin påverkat människors konsumtionsvanor. Speciellt glädjande är att konsumenterna under tid av nedstängning med mycket tid hemma verkar ha hittat tillbaka till köket. Intresset för matlagning, där man använder basköttråvaror, har ökat. I osäkra tider söker vi människor trygghet och jag tror att matlagningen blev en del av trygghet under de första veckorna av osäkerhet. Varje krisläge är en viktig påminnelse om betydelsen av att

Finland ska ha tillräckligt hög beredskap och självförsörjningsgrad vad gäller eget inhemskt kött. Kött är ett av de viktigaste baslivsmedlen för att kunna äta sig riktigt mätt och få energi – det vittnar även de tomma butikshyllorna om under de första hamstringsveckorna i början av pandemin i Finland.

NU ÄR DET viktigt att bygga vidare på den upprättelse som det inhemska köttet erhållit under de senaste månaderna. Vi som arbetar inom köttproduktionen, producentorganisationer samt politiska beslutsfattare har nu en viktig uppgift att lyfta upp betydelsen av en livskraftig inhemsk köttproduktion som utgör en viktig del av samhällets grundtrygghet och är utan tvekan en av livsmedelskedjans viktigaste grundpelare.

Det kött som ÖK:s producenter producerar uppskattas även utomlands. Atrias export till Kina går enligt budgeterade mängder under våren har Atria även slutit ett samarbetsavtal med en japansk restaurangkedja, med över 300 försäljningsställen, gällande export av finländskt antibiotikafritt kött. Djurens välfärd, spårbarhet och ansvarsfull producerat kött av hög kvalitet är redan idag viktiga försäljningsargument globalt – och därför skall vi se till att ÖK:s producenter alltid är en viktig del av den globala livsmedelsförsörjningen – nu och i framtiden.

BÄSTA LÄSARE, DET känns som att pandemins första halvlek är avklarad, samhället och länder öppnar upp och vi återfår åtminstone en del av vår vardag som vi känner den bäst.

Jag önskar alla ÖK:s producenter, personal och samarbetspartners en god fortsättning på sommaren.

Tom Åstrand
Verkställande direktör

JUHA GRÖN VID FULLMÄKTIGES MÖTE

MÖTEN INOM ÖK har sedan mars 2020 och åtminstone till sommaren varit virtuella och en del av personalen har arbetat på distans. Förtroendeorganen har hållit digitala möten regelbundet men andra tillfällen för producenter: resor, träffar eller öppet hus-tillställningar har inhiberats med anledning av coronapandemin.

MEN FÖRE DET, den 6 mars 2020 – tio dagar före Finland utlyste undantagstillstånd – hade ÖK, ovetandes om hur våren skulle bli, ordinarie möte för ÖK:s fullmäktige i Vasa.

Andelslagets verksamhetsberättelse för 2019, bokslut, revisionsberättelse och förvaltningsrådets uttalande godkändes och fastställdes. Ansvarsfrihet för styrelse, förvaltningsråd och verkställande direktören beviljades.

OM ÖVERSKOTTETS ANVÄNDNING beslöts enligt styrelsens och förvaltningsrådets förslag att man på inbetalt andelskapitalet utbetalar en ränta om 15 procent till medlemmar.

TILL FÖRVALTNINGSRÅDET FÖR perioden 2020–2023 var fyra medlemmar i tur att avgå. Fredrik Backlund, Kenneth Dalkarl och Henrik Holm återvaldes medan Richard Ingves valdes i stället för Mikael Uljens. Det betyder att Ingves plats i fullmäktige blev tillgänglig för fullmäktiges första suppleant Lotta Storfors. Till fullmäktiges ordförande och viceordförande återvaldes Johan Backlund och Krister Groop. Och till representanter i fullmäktiges arbetsutskott valdes Daniel Helenelund, Fredrik Sandström och Bo-Gustav Af Hällström.

INBJUDEN GÄST VID mötet var Juha Grön, VD för Atria Finland. Han presenterade lägesrapport från Atria och svarade på frågor. ÖK-folket fick höra senaste nytt från Atria Finland, Sverige, Baltikum, Ryssland och om exporten till Kina. Flertalet mötesdeltagare reagerade,

ställde frågor och hade synpunkter på utvecklingen och verksamheten inom Atria.

TALTURER HADE ÄVEN anskaffningscheferna inom svin och nöt, Daniel Klockars och Kim Tarvonen.

Daniel Klockars informerade om att anskaffningsmängder har fluktuerat inom området till följd av sjukdomsfall speciellt under kvartal fyra 2019. Bortsett från det hade Atria bra utveckling inom alla områden utom hästslakt år 2019. Inom svinsektorn visar produktionsresultaten nu sex, sju avvanda grisar mer per suga än för några år sedan. Vad gäller produktionsresultat för slaktsvin är de i toppklass. Klockars lyfte också upp vikten av biosäkerheten. Det kan inte nog poängteras hur viktigt det är att ha lastningsramper i skick, rena stövlar och kalkade ytor.

UTÖVER AKTUELLA SIFFROR och läget på alla plan: internationellt, nationellt och inom ÖK, öppnade Tarvonen upp för diskussion kring vad resursering och vad som är tillräcklig verksamhet på fältet. Under 2019 redovisade han mellan 40 och 50 aktiviteter/infomöten med producenter och cirka hundra gårdsbesök. Därtill nästan daglig kontakt med producenter. Vad är mycket? Nötåret 2019 innehåller märkbart mindre antal förmedlade kalvar enligt prognosen men också positiva saker i form av bra utveckling på enskilda gårdars resultat. Gränsen för ansvarsfull produktion höjs och en satsning på mjölkgårdar görs nu inom AtriaNöt.

Text och foto: Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

Årsredovisningen för 2019 delgavs i år i elektronisk form till medlemmar och producenter. I fall någon vill ha den i pappersversion går det bra att beställa från ÖK:s kontor där det finns en mindre upplaga i tryckt format.

Alexander Backlund vill jobba inom branschen.
– Inte för att jag måste. Utan för att jag vill.

Kameran ovanför grisboxen som ersätter en fysisk väg.

OPTISK VÄGNING TESTAS I SLAKTSVINSSTALL

ALEXANDER BACKLUND i Oravais är 23 år. Han är i slutet av sina agrollogstudier i Seinäjoki och som sitt slutarbete testar han ett system med optisk vägning av grisar vid Nassab Ab. Systemet är hämtat från Sverige och Backlund är först ut med Pig Scale i Finland, som är utvecklat av Smart Agritech Solution of Sweden. Det är ett högteknologiskt företag som utvecklar digitala lösningar för innovativ djurproduktion.

– Företaget grundades för några år sedan av en bonde, en slaktare och en tekniker, berättar Alexander. Det är deras samlade kunskap och erfarenhet som ligger grund för deras digitala lösningar. De är "precis som oss" och går bra att ha att göras med.

UNDERS STUDIETIDEN HAR Alexander huvudsakligen utfört praktik, och arbetat, vid Nassab och Jeppo Lantgris. Hans område är management, rutiner och resultat. Nassab i Pensala är en anläggning med 3500 slaktsvinsplatser.

– Johan Backlund är min pappa så jag

björjade tidigt hänga här, hjälpa till och skrapa skit.

– Och nu, nu är det jag som säger hur jag vill att saker ska funka här, ler han.

OPTISK VÄGNING BETYDER att en kamera i ett fast system ovanför grisboxen tar bild och räknar ut grisarnas vikt. Det behövs alltså ingen fysisk väg. Pig Scale möjliggör digital vägning för jämnare och mera exakt slaktvikt.

– Med hjälp av data från systemet kan jag betydligt noggrannare följa tillväxtkurvor och resultat i gruppen än tidigare.

– Grejen är att få info i realtid under hela tillväxten, kunna justera, optimera och avläsa grisarnas beteende, tillväxt och eventuella sjukdomsfall. Anpassa och optimera maten åt dem. Ser jag att kurvan går ner i en box har jag chans att agera direkt. Exempelvis vid matsmältningsproblem kan jag medicinera omgående, inte få facit på hand först efter slaktleveransen att grisen hade det problemet.

Programmet styrs från en app i iPaden och ger varningar där något inte är som det ska, när en gris inte följer den utsatta

viktcurvan. Igenkänningsalgoritmer gör att kameran känner igen enskilda djur i boxen.

– Det här tar optimering i produktionen till en helt ny nivå, säger Backlund.

NASSAB FÖR DJUR till slakt varje vecka. Med ögonmått och att räkna tillväxtdagar väljer vana djurskötare ut vilka som ska levereras.

– Man vet ungefär och efter att de vägts vid slakteriet får man rätt info. Man räknar ut saker i efterskott.

– Men PigScale får man rätt info hela tiden. Nu testkör vi tio kameror här.

Investeringskostnaden?

– Två hundra euro per kamera cirka. En per box och vi har 350 boxar här. Antalet testboxar i slutarbetet är tio men vi planerar att investera kameror till hela anläggningen. Jag räknar med att man förtjänar in investeringskostnaden på max tre år.

EFTER ALEXANDERS TESTPERIOD och analysering ska vi återkomma till ämnet i Klövar&Timotej. Höra vad han kom fram till.

Text och foto: Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

FRAMGÅNGSRIK BIFFKALVSPRODUKTION

Det kändes fint med utmärkelse av Atria. En bekräftelse för det arbete vi utför, säger Hannah och Stefan Kastus i Vörå.

Hannah och Stefan Kastus i Vörå är jordbrukare sedan länge. Nyaste segmentet på gården – det som är föremål för dagens besök – är nötproduktion.

ATRIA TILDELADE HANNAH och Stefan Kastus vid Kastus lantbruk priset för framgångsrik biffkalvproduktion. Motiveringen löd att de utför alla arbetsmoment på gården och inom produktionen med största möjliga omsorg. Och resultaten talar för sig.

FÖR TRE ÅR sedan uppförde Kastus lantbruk ett nytt dikostall, med sluttande ströbädd, för 50 dikor plus ungefär lika stort antal till med kalvar inräknade.

Vi står och pratar utanför stallet, lutar oss mot stora balar av gräs i försommarsolen.

– Att lyckas i produktionen är en lång process. Och så ska man ta lite tur också, säger de.

– Vi satsade på bra kvalitet på avels-

djuren från början. Färdigt dräktiga djur. Dyrare än genomsnittet och vi har valt i huvudsak rasen Simmental.

HANNAH FÖRKLARAR VIKTEN av noggrann uppföljning under kalvarnas första dagar i livet.

– Det är viktigast av allt, att ha kontroll över situationen vid start. Vi följer med varje kalvning, ser till att kalven får råmjölk genast efter födseln, följer med så att kon har mjölk. Ser till att både kalven och kon mår bra. Vidtar åtgärder om de inte gör det.

– Dessa viktiga timmar de första dagarna betalar sig sen.

Stefan fortsätter.

– Djuren behöver bra mat, vi föredrar ganska torr och fiberrik mat. Vi "båsar"

med nytt strömaterial två gånger om dagen och djuren vistas utomhus under sommarhalvåret. Vi gör vårt yttersta för att de ska vara rena och friska.

Deras totala spannmålsodling uppgår till 150 hektar. Ungefär 40 hektar är valodling och det gynnar växtföljden. De har även svinproduktion och en tre hektar stor kålodling.

EN GRUPP AV djuren kalvar på våarna och en grupp på höstarna. Så sexmånaders kalvar levereras till slutuppfödning två gånger per år. Till någon av ÖK:s producenter.

– Det är viktigt för oss som livdjuruppfödare att leverera bra djur, sådana som man själv skulle vilja köpa.

Hannah och Stefan är relativt nya ÖK-producenter. De tycker att samarbetet fungerar bra, att leveranserna sköts smidigt och att Kim Tarvonen är bra rådgivare.

För att hinna med har de en fast anställd, Andreas Kastus, och lägger också ut en del arbete på entreprenad. Vintertid brukar de också hyra ut Andreas till annat jobb.

Till familjen hör tre barn: Isak, 17 år och tvillingarna Ida och Joel, 14 år.

DET BLIR ETT trevligt samtal. Hannah och Stefan delar på det dagliga arbetet och hjälps åt.

– Det finns alltid att göra och även om arbetsdagarna blir långa är det en livsstil vi inte skulle välja bort.

– Tiden får utvisa om något av barnen vill fortsätta. Det bestämmer de själva sen.

Text och foto:
Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

ÖSP:s verksamhetsledare Susanne West, här flankerad av tidigare ordföranden inom ÖSP.

VIKTIGT SAMARBETE AKTÖRER EMELLAN

Under våren 2020 har olika aktörer på tjänstemannanivå inom branschen träffats virtuellt en gång i veckan. Följt coronaläget, gjort upp handlingsplaner och agerat mot fältet. Susanne West vid ÖSP har varit med från början.

Text och foto: Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

” Bakgrunden är att Österbottens Förbund tog initiativ till en grupp för ett par år sedan: Jordbrukets framtid. Gruppen har samlats ett par gånger i året kring olika teman. På så sätt har man fått, och gett, info om varandras verksamheter. En grupp tjänstemän samlades för att förbereda just en sådan träff vid samma tidpunkt som corona seglade upp. Där och då beslöt vi att sammankallare ett bredare fält till ett Teamsmöte med mål att gemensamt prata kring hur vi kan stöda primärnäringarna. Uppemot ett femtontal olika aktörer inviterades.

Från den 19 mars och till sommaren har vi träffats digitalt en stund varje torsdagseftermiddag. Vi har diskuterat hur corona påverkar vår bransch, hur vi ska agera och hjälpa. I stället för att var organisation för sig har informerat sin kunder/medlemmar har vi gjort krispaket som kunnat gälla alla. Konkreta saker som check-

listor, hur göra med gårdsbesök, allmänna råd och aktuell coronainfo. En fråga vi har diskuterat är till exempel hur våra producenter påverkas av utebliven arbetskraft från utlandet. Det här har varit vårt sätt att bidra med krismedvetenhet inom primärproduktionen. För oss finns ingen ursäkt för att inte vara beredda. Vi jobbar med livsmedelsproduktion och det är livsviktigt att den är tryggad.

Samtidigt har tröskeln oss aktörer emellan sänkts på ett positivt sätt. Vi har kunnat byta information om vad som sker inom våra respektive organisationer i anslutning till coronan och snabbt kunnat ge feedback åt varandra kring frågor och åtgärder som varit aktuella. På andra håll i landet har man tagit modell av vårt koncept och vår modell för att snabbt kunna utbyta info.

Vi vill gärna hålla utbytet vid liv och tänker oss att ha möten också i fortsättningen, om än inte varje vecka.

” **Tom Åstrand från ÖK har deltagit i gruppens möten.**

– Dessa möten har sänkt trösklar mellan organisationerna och det är väldigt positivt. Det har varit ett bra forum där man från vecka till vecka stämt av situationen kring coronapandemin och hur vi kan agera. Jag har tagit till mig det som passerat in hos oss och delat med mig av information jag haft, exempelvis signaler från utlandet kring köttindustrin.

Christer Rönqvist är en utvecklare med FOKUS PÅ KVALITET OCH LÖNSAMHET

Christer Rönqvist från Kvevlax är välbekant på producenthåll med sin över 30 års branscherfarenhet från Atriagruppen. Spetskunskap är teknik, management och investeringar inom främst svinproduktion.

CHRISTER RÖNNQVIST ÄR sedan knappt tjugo år tillbaka anställd av A-Producenter. Han ser sig själv som en brobyggare mellan språk, producenter och bolag.

Inom A-Producenter är han ansvarig för investeringar och teknisk utveckling på gårdarna.

– Jag arbetar med gårdarnas långsiktiga utveckling och är aktivt med i funktions-/system- och byggnadsplanering. Gör djurflödes- och ekonomiska beräkningar, bistår hjälp vid ansökan om miljötillstånd. Bland annat.

Med fakta som grund

Även om hans roll inte alltid är synlig är han delaktig i de flesta investeringsprojekten på något plan, också många här inom ÖK:s område, som ju också tillhör hans arbetsfält.

– Det kan gälla rådgivning, tidsplaner och kostnadsberäkningar vid grundreno-

veringar eller nyinvesteringar – antingen självständigt eller i samarbete med andra aktörer.

Rönqvist upprätthåller kontakter till både inhemska och utländska teknikleverantörer. Han sköter även internationella offertförfrågningar.

– Att sedan jämföra offerterna hör till.

Målsättningen är att arbeta systematiskt och analytiskt med fakta och information som grund samt producenternas bästa för ögonen.

– Förtroende i relationerna oberoende av språk eller hemort, tillägger han.

Samlat modeller och verktyg

De tio senaste åren har varit både intressanta och intensiva.

– De första fem åren med helhetsansvar för 15 stora sugg- och integrerade gårdar i Egentliga Finland och Satakunta. Totalservice av gårdarna, från anskaffnings- till avtals- och rådgivningsfrågor.

– Jag nötte upp en hel bil under de åren, skrattar han.

Så övergick han en tid till generellt utvecklingsarbete och interna specialuppdrag innan han blev projektchef för Hanke Sikaloiden Ylläpito- ja Elinkaarikustannuksien selvittäminen i Etäläpohjanmaa under åren 2017-2019.

– Arbetet bestod av att kartlägga och göra beräkningar för grundrenoveringsbehov på 42 besättningar.

Under samma tid utanför projektet genomfördes grundrenoveringsinvesteringar på många av dessa besättningar, vilket Christer varit aktivt med i från planering till genomförande.

Arbetet fortgår delvis utanför projektet och framförallt har Christer samlat på sig modeller och verktyg för liknande uppdrag på andra håll inom verksamhetsområdet.

– Givande är men också rätt slitsamma, erkänner han.

Många av våra gårdar visar goda resultat, också i internationell jämförelse.

– Det är bra och det gör att fokus hela tiden bör flyttas över på finjusteringar och ännu bättre optimering av produktionen.

Som specialområde har han djurstallsklimat. Gör vid behov miljöutredningar i djurstallen samt ventilationsplanering och inställning av ventilation.

– Det här har blivit en viktig del i samband med renoveringar och nyinvesteringar.

Han är en utpräglad fältarbetare men skrivbord har han nog. Hemma, vid ÖK och i Seinäjoki.

Satsning inom ÖK:s område

Inom ramen för sitt arbete betjänar han i svenska Österbotten, sporadiskt och i den mån tiden medgett.

Christer ser att det är viktigt att utveckla den nuvarande och framtida produktionen vid ÖK:s besättningar.

– På 1990-talet och 2000-talet investerades mycket här på svinsidan, men inte så mycket på 2010-talet, konstaterar han.

– Jag vill arbeta fokuserat för att förbättra de tekniska produktionsresultaten inom smågris- och slaktsvinsproduktionen samt förbättra generella kvaliteten på smågrisar och slaktsvin inom området.

Han anser att en svenskspråkig smågruppsverksamhet borde få igång och att samarbetet inom nätverken ska utökas.

– Att nätverka ökar både förståelse och produktivitet. Vi ska inte vara rädda för att prata med varandra. Vi lär oss alltid något av det.

Kompetens och kunskap

– Det är ytterst viktigt att jobba med det strategiska arbetet på gårdarna och framförallt öka deras framtidsstro. Mitt mål är att kunna bistå hjälp vid moderniseringar och vid nödvändiga investeringar och generationsväxlingar. Det innebär också att jag behöver prioritera om i andra delar av jobbet.

– I den bästa av världar önskar jag att lönsamheten förbättras för producenterna, att vi tillsammans ska stärka verksamheten på gårdarna och se realistiska möjligheter för framtiden. A-Producenter har bra verktyg för utvecklingsarbete. Inom ÖK finns också hög kompetens och kunskap, avslutar han.

Text och foto:
Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

Hur har djurtransporterna påverkats av corona?

UNDER VÅRVINTERN 2020 har hela samhället följt restriktioner med anledning av coronapandemin. Det här på samma gång som arbetet ute på gårdarna har fortsatt som vanligt med djuruppfödning och leveranser. De företag som sköter djurtransporterna åt Österbottens Kött är i allmänhet väldigt noga och biosäkerhet så att vara försiktiga är inte nytt i sig men i vår har därtill särskilda åtgärder efterlevts.

ANDREAS ENQVIST VID Enqvist Transport Ab och Lars-Johan Backlund vid Nasstrans Ab berättar hur deras verksamhet påverkats.

– Som sagt, i vår vardag är biosäkerhet och hygien högt prioriterad från förr men nu skärptes situationen ännu mera.

– Extra handhygien och desinfektionsmedel i bilen, som ÖK delade ut. Distansering till producenterna vid gårdarna och så infördes att alla chaufförer har munskydd inom slakteriområdet.

– Chaufförerna har under den här perioden ätit mat i bilen.

ALLA CHAUFFÖRER HAR uppmanats att stanna hemma ifall de skulle ha känt sig krassliga. Enqvist och Backlund säger att oron för sjukfrånvaro eller karantän varit större än vanligt.

– Vid sidan av jobbet har jag varit väldigt försiktig med var jag rört mig under en tid, säger Lars-Johan.

– Djurtransporterna ska fungera så det har varit viktigt att vi kunnat vara i jobb precis som vanligt, säger Andreas.

TURLIGT NOG HAR det gått bra och nu har man lättat på restriktionerna. Fast uppmaningen att vara försiktig och noga med handhygien gäller förstås än.

Text och foto:
Lisbeth Bäck/
Kustmedia Ab

DANIEL ÖVERGÅR TILL NYA UPPGIFTER

Daniel Klockars byter jobb men kommer också framtids att serva ÖK:s producenter – i foderärenden. Han blir kundansaffningschef vid A-Foder den 1 september 2020. Fram till nyår kommer han att ha kvar två dagar i veckan av sitt nuvarande jobb med helhetsansvar på svinsidan. Detta för att övergången ska löpa smidigt för svinproducenterna inom ÖK.

DANIEL KLOCKARS HAR arbetat på ÖK sedan 2009, och året innan utförde han sin studiepraktik inom andelslaget så låt oss säga 2008. De första åren skötte han många olika slags uppgifter och fick han från början sätta sig in i de varierande uppgifterna inom ÖK, både inom svin- och nötköttproduktion. En mycket bra grund att stå på.

– Jag minns ännu när jag ringde och frågade Stefan Saaristo om praktikplats, skrattar han. Efter den första sommaren gjorde jag mina agrologstudier klara och våren 2009 fick jag fast anställning. Det här var en speciell tid inom ÖK för det var just här som ombudsverksamheten upphörde och fem anskaffningsombuds arbete längs hela Svenskösterbotten skulle omfördelas.

Som anskaffningschef på svinsidan har han fått inblick i svinproducenternas vardag och produktion.

– Anskaffningsplanering, management, göra upp avtal och sköta uppföljning av statistik, gårdsbesök, mycket telefonrådgivning, räkna in och räkna ut med mera.

– Att följa med och vara uppdaterad om Atrias verksamhet, sitta med och påverka utvecklingen kring A-Producenters bord

och jobba med A-Foder är en stor del av jobbet. Men oerhört intressant att få vara med och påverka näringens framtid. Utvecklingen är otrolig.

– Vid ÖK behöver man någon form av jordbruksutbildning, men till det arbete du utför skolas du av ÖK och Atria.

Han tillägger att han under ett och ett halvt år redan på papper jobbat åt A-Foder, planerat foderrecept till svingårdar och bistått med knowhow.

Det nya blir spetskompetens

– Det nya för mig blir ett mycket större arbetsfält och specialisering på fodersidan. Jag kommer ju att serva de producenter jag tidigare jobbat med, skillnaden blir att jag om en tid inte är lika bra på specifika ÖK-frågor, alltså avtal, priser och statistik och sådant som gäller enbart ÖK.

Inom A-Foder, som jobbar nationellt, kommer Daniels område att i huvudsak vara den österbottniska kustremsan, både på svenska och finska.

– Producenterna gynnas. Intryck för andra regioner i landet, bättre insyn i recepthantering, problemlösning och foderutveckling gör att spetskunskapen höjs och kommer ÖK:s producenter till godo.

Daniel kommer att ha hemmakontor, ett rum vid ÖK och ett skrivbord vid Atria i Seinäjoki. Men det blir väl mest ut på fältet han rör sig.

Smidig övergång

För att övergången ska bli smidig kommer han att jobba två dagar i veckan med nuvarande uppgifter inom ÖK till nyår. Under tiden planeras för fortsättning och hur hans uppgifter omfördelas på ÖK.

– Min åsikt är att det är viktigt att det finns en kontaktperson vid ÖK för svinproducenterna. En person de kan ringa och råd göra med. På sitt modersmål.

– För mig har också själva andelslags-saken varit viktig. Att vi ska veta varifrån vi kommer, att ÖK är ett andelslag i grunden och att alla producenter är lika värda.

Ny utmaningar och personlig utveckling

Han ser fram emot nya jobbet.

– Ja. Jag får också i fortsättningen jobba med bekanta producenter och inom den bransch där jag trivs bäst. Samtidigt blir det nya utmaningar där jag får lära mig nya saker och utvecklas på det personliga planet.

Allmänt tycker han att den negativa debatten om köttproduktion verkar ha ändrat riktning till det bättre.

– Coronapandemin blev en ögonöppnare. Fler än tidigare har fått upp ögonen för vikten av inhemsk livsmedelsproduktion. I kristider inser vi vikten av ett lands egen produktion av livsmedel, för i första hand ser man till sitt eget lands folk och skick. Nu visar det sig också att urbaniseringen avtar och att det sker en ökning av inflyttning till landsbygden.

Han fortsätter.

– Självförsörjningsgraden är viktig. Det gäller också på fodersidan.

– Vi arbetar hårt med att framställa inhemskt protein, främst arter och bondböner odlas på rekordmånga hektar i år.

– Vi behöver protein och i de bästa av världar kanske vi inte behöver importera protein, soja, från utlandet i framtiden utan att vi har likvärdiga alternativ i eget land och kan höja självförsörjningsgraden.

Vad gäller utvecklingen inom branschen tycker Daniel att vi med hjälp av svenska språket kunnat hålla oss i framkant inom Norden.

– Vi har en stor fördel i att kunna få input från Sverige, Norge och Danmark. Den kunskapen kan vi förädla nationellt i Finland.

– Jo, det är intressanta tider och det är viktiga saker vi håller på med, avslutar han samtalet.

Det blir bra!

Vi satt på Klockars terrass i Munsmo, Korsholm, och pratade. Här finns familj med fru och barn, ett nytt egnahemshus, hans släktmarker och i slutningen står fähuset från 1958. I flera generationer har det betjänat olika slags inriktningar i olika tider: grisar, kor, höns och nu hästar och får. Pälsfarmning är också en del av familjehistorien. Liksom spannmålsodling, som Daniel driver alltjämt. Under våren 2020 har det varit en del distansarbete med anledning av coronapandemin. Dagen vid intervjutillfället hade han tre teamsmöten inbokade.

Vi önskar Daniel framgång i sina nya uppgifter. Och som sagt, i foderärenden försvinner han ingenstans utan står ÖK:s producenter till tjänst. Det blir bra!

Text: Lisbeth Bäck
Foto: Ann-Britt Pada

SVIN AKTUELLT

Q **1 INLEDDES MED** fina invägningar från ÖK:s slaktsvins- och integrerade besättningar. Totalt körde vi in 3,41 miljoner kg, eller 2 procent mera än samma period 2019. Mängderna sista månaderna har dock minskat kraftigt och vi ligger efter fjolåret med hela 19 procent i april och maj. Orsaken till den drastiska minskningen är ett större saneringsprojekt på en smågrisgård och till följd av detta har det sedan nyår levererats färre smågrisar på ÖK:s område vilka nu annars skulle ha kommit till slakt. Besättningen kommer igång med produktionen först till årsskiftet 2020/2021 och vi kommer härmed att se en minskad volym en längre tid på ÖK:s område.

VÅRBRUKET KOM IGÅNG tidigt i år och man ser allt mer arter och bondböner på de Österbottniska åkrarna. Enligt statistiken finns det i år arter på 25 000 hektar, vilket är en ökning på 81 procent från 2019. Detta är viktigt för att trygga en allt större andel inhemskt protein i svinuppfödningen och förlita sig i mindre grad på importerad soja i framtiden.

På tal om inhemskt protein så har vi för tillfället ett projekt på ÖK:s område där vi helt och hållet kör sojafritt i en smågrisbesättning. Vi har under en längre tid testat sojafritt på en stor del av slaktsvinsgårdarna men testar nu då även åt sugor och smågrisar. Den övervägande proteinkällan kommer i det här fallet från arter och kornprotein. De första resultaten ser lovande ut! Vi är med andra ord ett steg närmare ett helt sojafritt koncept från födsel till slakt, grisar uppfödda på inhemskt protein.

COVID-19 HAR INTE undgått någon men jag vill lyfta fram några saker här över hur den påverkat köttproduktionen på nationell nivå. I början såg vi en kötthamstring av sällan skadat slag i butikerna, ett tag verkade det som om de nationella fryslagren på svin och nötkött flyttades till konsumenternas fryboxar. Situationen lugnade dock ganska snabbt ner sig. I konsumtionstrender kan man långt se förändringar. Folk har inte ätit ute på restauranger på flera månader och allt fler har jobbat/jobbar hemifrån. Det gör att man gjort mera mat hemma och basköttvaror har haft åtgång emedan värdedetaljer som inner- och ytterfilé tyvärr i större grad förflyttat sig till de nationella fryslagren i väntan på att restauranger ska komma i gång. Den enskilda konsumenten som följt olika ländernas strategier med stängda gränser etcetera har även fått upp ögonen för inhemska produkter. Vi läste nyligen om baconbrist i Sverige och jämför vi Sverige med Finland är självförsörjningsgraden på svinkött rätt anmärkningsbar. Sverige ligger på kring 70 procent (Jordbruksverket, SCB) och Finland kring 100 procent.

Daniel Klockars
Svinanskaffningschef

NÖT

AKTUELLT

VÅREN HAR FRAMSKRIDIT gynnsamt och i skrivande stund har många mjölk- och dikogårdar haft betesläpp. Betande djur är en av de bästa marknadsföringsverktyg för finsk husdjursproduktion. I

Finland vaknar naturen upp efter vintern med fukt i marken och soltimmar/dygn som är förunnat få husdjurgårdar i världen. Betesdrift kan ibland höras vara gammaldags och föråldrad metod. Den uppfattningen är felaktig. Ny teknik kommer ständigt till hjälp och samtidigt är rätt utförd betesdrift en kostnadseffektiv utfodringsmetod av djur, samtidigt som man besparar strö och utgödslingsarbete i ladugården.

FÖRUTOM BETE ÄR sojafri utfodring, låg antibiotikaanvändning och hög andel ensilage i utfodringen grundbultar inom den finska nötsektorn. Som alltid innehåller framtiden en del osäkerheter och utmaningar men oberoende om man pratar om global uppvärmning med risk för torka, coronavirus med antibiotikaresistens eller etisk djurhållning står den finska nötsektorn på mycket stadig grund. Det är en faktor som ger oss trygghet när vi i turbulenta tider planerar och prognostiserar framtiden.

FÖR NÖTKÖTTSEKTORN ÄR en av de stora utmaningarna i nära framtid mjölksektorns behov att anpassa mjölkproduktionen till volymer som bättre motsvarar mjölkkonsumtionen i framtiden. Det kommer att genomföras med avtalsproduktion. Bakgrunden till beslutet har öppnats upp av mejerisektorn och av dåliga alternativ är detta sannolikt det minst dåliga. Samtidigt kan man konstatera att det är beklagligt att Valio lämnats ensam i frågan kring investeringsbehovet i ny mjölkpulverfabrik och export av mjölkpulvret. Mjölksektorn är så stor del av hela finska husdjursproduktio-

nen att en krympning av den kommer att få stora konsekvenser på bland annat foderindustri, slakteriindustri, rådgivningsorganisationer och lokal markanvändning.

TNS-GALLUP HAR I vår publicerat ny uppdaterad statistik på nötgårdarsframtidsplaner. Den visar att vi år 2027 har ca 213 000 mjölkkor i Finland när vi idag har 258 000 mjölkkor. Minskningen är alltså 45 000 mjölkkor. Gör man prognosen utgående av hur årliga mjölkkonsumtionsprognoser ser ut kan nedgången i mjölkkoantalet bli ännu kraftigare. Under samma period prognostiseras dikor att öka med 3000 kor.

Oberoende vilka prognoser man ser på är det nu klart att nötköttshedjan inte balanseras upp till de kommande förändringar endast genom att bromsa nyinvesteringar. Andra åtgärder kommer att behövas. Som bäst bearbetas olika lösningar både politiskt och inom företagen. Så också inom Atria. Målsättningen är att vi inom detta år kan presentera våra åtgärder för hur vi bättre uppnår kalvbalans i framtiden.

FÖRUTOM ÅTGÄRDER PÅ längre sikt måste också aktuella utmaningar inom kalvförmedlingen lösas. Till åtgärder hör bland annat en fördelning av kalvar så att bristen

fördelas så jämt bland producenter som möjligt. I praktiken har det visat sig att helt andra verktyg behövs när man fördelar bristen jämfört med när ett överutbud skall hanteras. Och det är inte länge sedan vi i nötkedjan hade ett kraftigt överutbud av kalvar. Målsättning är att väntetider fördelas så jämt mellan kalvköpare som möjligt. Samtidigt skall man komma ihåg att till exempel olika kalvslag har olika uppfödningstider och rättvis väntetid kräver också att väntetiden sätts i förhållande till produktionens uppfödningstid. När man dessutom lägger till olika sjukdomskoder på både kalvköpare och säljare har vi en komplicerad helhet.

ÅRET HAR PRÄGLATS av en intensiv konkurrens om mjölgårdar vilket har medfört kraftigt stigande producentpriser på kor. Därtill har priset på kalvar också stigit i flera omgångar. Totalt innebär prisförändringar för en mjölgård med 60 kor +4 800 euro på årsnivå och för en mjölgård med över 120 kor är prishöjningar på årsnivå över 10 000 €. Procentuellt kan man prata om historiskt höga prishöjningar. Samtidigt måste man komma ihåg att höjningen av kalvpriset belastar den som köper kalvar. För att lite minska denna belastning för kalvköpare har hela Atria Nöt kedjan

valt att tillfälligt sänka förmedlingsmarginaler på spädkalvar. Priset på ungnöt har efter fleråriga prishöjningar svängt ner i år. På nötköttsmarknaden är det speciellt utmanande inom värdeandelshandeln när restaurangbranschen nästan helt stannat upp under corona-månaderna.

CORONAPANDEMIN HAR NATURLIGTVIS stoppat alla producenttillfällen, skolningsdagar och möten. All planerad verksamhet inom projektet Nötgårdens Vall har flyttat över till olika typer av webinar på internet. Också de planerade resorna till Norge och Danmark har ställts in och i skrivande stund är det oklart hur och när projektverksamheten kan övergå till det normala samt hur det blir med resorna. Till hösten planerar vi producentmöten för att kunna diskutera aktuella frågor. Idag utgår vi från att corona möjliggör fysiska möten.

Ensilageskördandet startar som bäst och det ser mycket gynnsamt ut var beträffar skördeförhållanderan. Vi hoppas att det fina skördevädret håller i sig hela sommaren och att vi kan träffas på producentmöten till hösten.

Kim Tarvonen
Nötanskaffningschef

Nyhet KREDIT FÖR MJÖLK- OCH DIKOGÅRDAR

Avtalsproducenter och medlemmar inom Andelslaget Österbottens Kött har nu möjlighet att använda sig av ÖK:s nya mjölk- och dikogårdskrediter.

- Den är ett komplement till gårdens övriga finansiering och en möjlighet att förbättra likviditeten i situationer hos mjölkgårdar som kräver smidig tilläggsfinansiering, förklarar ekonomichef Åsa Frants.
- Räntan följer ÖK:s ränta på djurreskontra, i dagsläget fyra procent, tillägger hon.

Upp till ett fastslaget kreditbelopp kan mjölkgården använda gårdens djur som säkerhet. Amortering av krediten sker som avdrag på gårdens slakt- och kalvlikvider.

- Då en ansökan har beviljats, låt oss säga om 10 000 euro, så finns krediten klar här även om den inte används just då. Om situation uppstår och man snabbt behöver finansiering räcker det med ett telefonsamtal hit så flyttas pengar över, berättar Åsa.

- Vi är nöjda över att kunna erbjuda våra mjölk- och dikogårdar det här mervärdet och det är ett sätt för oss att visa att vi bryr oss och har förtroende för våra avtalsproducenter och medlemmar.

EXEMPEL

En mjölkgård som har 53 mjölkcor
Kan ansöka om kredit på 40 000
euro.

Räntan betalas enbart för den tid och
det kreditbelopp som beviljats.
Inga övriga fasta kostnader uppbärs.

Mera information ger anskaffnings-
chef Kim Tarvonen eller ekonomichef
Åsa Frants vid ÖK.

Sammanställning:
Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

Nystart

VID BEFINTLIG ANLÄGGNING

Mårten Strandvall i Kronoby utvidgar gårdens nötproduktion. Segmentet mjölkrastjurar finns och dikoproduktion har kommit till.

Det samma gäller också utrymmen. Intill gården har det tidigare byggts ut och blivit trångt. Nu investerar han på annan plats i byn.

TIDPUNKTEN FÖR INTERVJUN justerades enligt Mårten Strandvalls möte samma dag där likviditetskalkyl och konstnadsplanering gått igenom för den aktuella nyinvesteringen.

Eller inte helt nytt för Mårten har köpt ett ställe där man tidigare haft mjölkproduktion. Nu ska han bygga om det till dikostall och om det går som planerat mer än fördubblar han dagens djurmängd inom ett par år.

Mest Aberdeen Angus

Han gillar bondelivet och har dels djurstall med 80 platser för biffrastjurar + kalvar intill hemgården och på en annan plats hyr han utrymme för 30 dikor.

– Mitt mål har varit att utvidga verksam-

heten. Nu gick det så att jag hade djuren före jag hade ett hem åt dem, skrattar han. Eller rättare sagt så fick jag möjlighet att köpa djur av en producent som skulle sluta.

Hans avsikt av att bygga till vid hemgården och under tiden det planerades fick han hyra utrymmen av dem han köpte djuren av.

– Så nu har vi 30 djur där. Jag har länge tänkt att dikor skulle passa bra i min produktion. Så den tanken är inte ny alls.

Aberdeen Angus är rasen han har mest av nu.

– Jag kommer bra överens med dem. Inget är bestämt men då jag själv kommer att föda upp kalvar kan jag tänka mig att pröva på korsningar. Kvigor kommer jag att leverera till ÖK:s förmedling och i

bästa fall får jag ett överskott på kalvar också.

Tanken var att bygga nytt

Tanken var alltså att bygga nytt intill anläggningarna hemma.

– Samtidigt kändes det motigt på flera sätt. Ett nybygge kändes kostsamt och så är det lite för lite

rum här. Bostadshus i närheten och annat jordbruk intill.

Så det var troligen en mening med att han skulle erbjudas att köpa en befintlig anläggning en bit bort med fähus för mjölkande kor och med därtill hörande produktionsbyggnader.

– Jag såg genast möjligheter på platsen och fick också stöd av Kim Tarvonen från ÖK. Han har varit en viktig länk och till stor hjälp under processen. Sen önskade säljaren dela området och sälja i separata delar men det var jag inte intresserad av. Processen blev därför något utdragen och bara för ett par veckor sedan stod affären klar. Jag har fått köpa det i sin helhet.

Fähuset kräver renovering och ombyggnad för dikoverksamhet och troligen tar det till nästa vår innan djur kan flytta in där. Det beror också på att byråkrati och beslut kring investeringen tar sin tid.

– Nu är tanken att bygga för 90 dikoplatser där. I första hand flyttas djuren dit som jag har i hyresanläggningen nu. Sen utökas antalet efterhand och jag kommer att sköta rekrytering till egen gård.

Hemma på Skrubbackavägen fortsätter verksamheten som den är nu.

– Jag tänker mig att jag ska klara jobbet själv under lågsäsongerna men vid kalvningar och skördesåsonger kommer jag att anlita utomstående arbetskraft.

– Jag kommer också att samarbeta med andra kring betesmark. Hittills klarar

jag mig men tror att det behövs mera om några år.

Mer än fördubblar mängden djur

Vi sitter ute och pratar med djurstallet som utsikt och familjens tre hundar i närheten som, också de, deltar i samtalet emellanåt.

– När projektet är klart blir det mera djur än jag tänkte. Det är okej det också.

Att renovera något befintligt betyder kompromisser och modifieringar. Han vet att han har en del renoveringsarbete framför sig innan det är färdigt. Samtidigt ser han värdet i att investeringen inte har samma prislapp som ett helt nytt bygge.

– Vet du, jag har alltså haft det för trångt så jag är så nöjd över att få tillgång till andra fastigheter – maskinhallar och till och med en verkstad!

Till sist, innan vi går ner till djurstallet för att ta bilder, säger han.

– Det känns bra. Nu kom chansen att utveckla och utvidga. Som en ny start.

Text och foto:
Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

- Mårten Strandvall fortsätter att driva det jordbruk och den djurhållning som tidigare släkter gjort.
- Familjen, fru Mikaela Hellman och barnen, trettonårige Isak och elvaåriga Ebba, bor på hemmanet och här finns också djurstall med slutuppfödning av nötdjur.
- Mårtens farföräldrar hade båsladugård med mjölkproduktion och också hönsfarm en tid.
- I slutet av 1970-talet satsade hans föräldrar på slutuppfödning av nöttjurar, och med tanke på tiden var de tidigt ute med tjuruppfödning. Det var inte så vanligt då.
- År 1994 byggdes anläggningen till.
- 2003 ägde generationsväxling rum och Mårten övertog hemmanet.
- I början var det omkring 50 nötdjur i stallet.
- 2008 byggdes en hall till på samma tomt med plats för 60 djur.
- Mårten har senare utökat besättningen med 30 dikor och hyr för närvarande ett djurstall åt dem.
- Nu har han köpt en befintlig anläggning som ska renoveras till stall med plats för 90 dikor + kalvar.

MÄTNING AV FODERUTNYTTJANDE STÄRKER HANDELN MED AVELSTJURAR

Text: Susanna Vehkaoja, Atria Nöt, utvecklingschef
Foto: Atria materialbank/ Tuukka Kiviranta

Avelstjurstation,
ägare Mikko Peura
och tjurar.

På de avelstjurar som såldes vid Atrias avelstjursaktion i våras, mätte man för första gången i Finlands historia den individuella foderutnyttjandegraden. Rådande coronasituationen påverkade inte handeln negativt. Tvärtom stimulerade köpsläendet, som hade flyttats till nätet, köparna till att göra rekordaffärer.

TVÅHUNDRA TJURAR i tillväxt deltog under vintern i mätningen av foderutnyttjandegrad på Mikko Peuras uppfödninganläggning i Jalasjärvi. I mätningen deltog fem olika raser: angus, hereford, charolais, limousin och simmental. Mätningen verkställdes i två faser samtidigt som tjurarnas traditionella tillväxtprov pågick.

Av de tjurar som kom till uppfödninganläggningen förra hösten godkändes 111 tjurar till avelsförsäljning vid auktionen. Även om tjurarna redan från början väljs enligt snäva kriterier, faller ungefär hälften bort från avelsanvändning varje år.

Foderutnyttjande sparar på både plånbok och miljö

Resultatet av foderutnyttjandegraden presenterades som residualt foderintag (RFI), vars arvbarhet är lika hög som i tillväxtegenskaper. Därför är det mycket intressant att mätningarna har gjorts på biffnötkreaturens faderstjurar, som kan ge bättre foderutnyttjandegrad i arv till sina avkommor.

Foderutnyttjande kan inte uppskattas utan den mäter man. Foderutnyttjandegraden kan variera i stor utsträckning mellan två djur som är lika stora, växer lika fort och tillhör samma ras och kön. Djuret med lägre foderintag sparar på både plånbok och miljö.

Tjurens användningssyfte påverkar valet

Även när det gäller foderutnyttjandegrad är en gyllene medelväg att eftersträva. Om mycket stor vikt läggs på det residuala foderintaget vid valet av djur kan man förlora i uthållighet. Dessutom försämras fruktbarehets- och modersegenskaperna när djuren får lägre fetthalt.

När man väljer faderstjur till kalvarna som ska födas upp till slakt, kan tjuren väljas effektivare enligt foderutnyttjandegrad.

Foderutnyttjande kan vara ett avelsvärde

RFI, residualt foderintag, kan anges på två sätt. Det ena talet ser enklare ut och det anges i RFI (kilogram). Men detta tal gäller endast i den referensgrupp som det har uppmätts i.

Till avelstjurauktionens försäljningsinformation valde vi värdet RFI_{epd} (kilogram), som anger avkommans förväntade skillnader i det residuala foderintaget. Avelsvärde, det vill säga prognosen, kan jämföras mellan olika grupper, år, raser och över landsgränser med GrowSafe-resultat, vilka har uppmätts i olika länder.

Över hela världen finns det nu över 40 000 djur som varit med i mätningen av foderutnyttjandegrad och som det beräknats GrowSafes RFI_{epd}-värde för. Att beräkna avelsvärdet har krävt information om tre generationers släktskap som grund. Utvärderingssäkerheten i Atrias avelstjur-uppfödningssystem är fortfarande ganska låg, men kommer att förbättras under de kommande åren.

Atrias Tjurmaskin hjälpte till vid valet av tjurar

I år anordnades Atrias avelstjursauktion för första gången som en nätauktion. Betydligt fler tjurar än tidigare stod till buds. Samtidigt fanns rekordmycket information om tjurarna till förfogande, då man förutom foderutnyttjandegraden också hade definierat gentestsresultat för tjurarna och för första gången också filmat dem på video. För att underlätta köparnas val hade man konstruerat en tjurmaskin. Den fick på några timmar ett mycket positivt mottagande.

På avelstjur-uppfödningssystemets sida: Kasvukoe 2019–2020 (på finska) kan du bekanta dig med foderutnyttjandegraden och andra resultat för alla tjurar i tillväxtprovet. <https://www.atriatuottajat.fi/atrianauta/emolehmatila/poikakoti/kasvukoe-2019-2020/>

Tjurarna som fick högsta bud:

Angus	Päivärintas Ruttu	6 200 euro
Charolais	Ollilas Ollie	5 500 euro
Hereford	Luotes Rafaello	4 900 euro
Limousin	Haukiniemis Pehtoori	5 600 euro
Simmental	Normosas Rafael	4 650 euro

FAKTA

Vad är RFI?

Residualt foderintag eller RFI beräknas så att djurets verkliga, uppmätta foderintag jämförs med det prognostiserade foderintaget, som definieras med hjälp av vikt och tillväxt. Om en tjur äter mindre än vad den förväntas göra enligt dess storlek och tillväxt, är dess RFI lågt, eller som bäst negativt. Ju lägre värde, desto bättre RFI. Ju större RFI, desto sämre foderutnyttjandegrad.

Genom att systematiskt välja avelstjurarna enligt RFI uppnår man:

- upp till 12 procent lägre foderförbrukning för boskap på samma produktionsnivå
- 9–10 procent lägre underhållsbehov
- 9–15 procent bättre omvandlingsförhållande på fodret för kalvarna
- 17 procent lägre NPK-utsläpp
- 30 procent lägre metanutsläpp

NYA MEDLEMMAR 2019

Medlemmarna i Andelslaget Österbottens Kött utgör en del av ägarskapet och styrningen av Atria. Därigenom tryggas en fortsättning av den inhemska köttproduktionen. Andelslaget Österbottens Kött betalar en konkurrenskraftig räntesats till andelskapitalet som medlemmarna placerar och återbetalar överskottet av andelslagets tjänster baserat på antalet tjänster som medlemmarna använder.

Här presenterar nya medlemmar 2019.
Inte alla men nästan. Välkommen till ÖK!

Sanna och Stefan Särs Dikoproduktion TERJÄRV

– Jag börja arbeta på heltid på gården efter att jag blivit myndig, år 1998.

Efter att ha drivit integrerad svinproduktion byttes inriktning till dikoproduktion och nytt stall för ett sextiototal dikor stod klart 2018. Nu bygger vi ett till stall så 2021 beräknas antalet dikor vara 130. Vi har i huvudsak rasen hereford.

Vi är ÖK-producenter nu, eller igen om jag säger så. Familjen består av fru Sanna och tre barn.

Sofie Nylund Nötproduktion NYKARLEBY

– Jag har varit ÖK-medlem sedan starten 2015. Då var det ännu en skattesammanslutning men i föl ägde generationsväxlingen rum.

Gården driver nötproduktion med slutuppfödning och har 360 mjölkrastjurar – eller oxar som jag kallar dem. Plus kalvar.

Jag trivs verkligen bra med mitt arbete och mina föräldrar är alltså till stor hjälp. Jo – ÖK är ok!

Kim Antfolk Nötproduktion RANGSBY

– På gården har vi dikoproduktion och även egen slutuppfödning så att både kvigor och tjurar saluför. I detta nu är det 43 dikor och en avelstjur. Generationsväxlingen ägde rum i slutet av 2018, så jag tog över efter min pappa och farbror – Karl-Johan och Kjell Antfolk. Att vara ÖK-medlem är naturligt och samarbetet fungerar bra. Jag trivs med jobbet, har arbetat här länge redan.

Göran Eklöf Nötproduktion NYKARLEBY

– Jag är ny medlem hos Österbottens Kött. Men djur har funnits på släktgården i Jeppo i långa tider. Vi hade tidigare mjölkproduktion men den verksamheten avvecklades år 2015 och nu har jag slutuppfödning av nötdjur. Köper in förmedlingskalvar och föder upp dem till slakt. Bondelivet är en livsstil och jag trivs bra med det. Samarbetet med ÖK löper också bra. Till familjen hör två söner och sambo.

Robert Skrifvars

Nötproduktion
MUNSALA

– Jag höll på med svinproduktion mellan åren 2003 och 2016. Efter det övergick jag till nötproduktion med köttrasdjur.

Jag trivs bra med mitt arbete och går det som det är tänkt utökas verksamheten efterhand. Som svinproducent var jag också Österbottens Kött:s producent men räknas som "ny" i och med att jag bytte produktionsinriktning. ÖK är bra. Min familj består av fru och tre barn.

Ek:s Ekomjolk Ab

Mats-Henrik, Anki och Sven Ek
Mjolkproduktion/ PENSALA

– Vi har ekologisk mjolkproduktion i ny anläggning med plats för totalt 145 mjölkkor och sinkor. Majoritetsägare i aktiebolaget är Mats-Henrik. Fähuset stod klart 2019 och allt har gått bra. Djuren trivs vilket också produktions-siffrorna visar. Vi har varit ÖK-medlemmar även tidigare men ägarstrukturen ändrades 2019. Gården sköter egen rekrytering av djur. I dagsläget har vi 82 mjölkande kor men siktar på full besättning sommaren 2021.

KÖTT FRÅN ÖSTERBOTTEN

MEDLEMMAR OCH
PRODUCENTER INOM
ÖSTERBOTTENS KÖTT
VERKAR I ETT LOKALT
OCH FLEXIBELT
ANDESLAG.
SAMTIDIGT ÄR MAN EN
VIKTIG DEL AV
ATRIAKONCERNEN
OCH DERAS
KONKURRENSFÖRDELAR
PÅ MARKNADEN.

Sebastian Mattbäck

Dikoproduktion
BÄCKBY

– Generationsväxlingen blev klar under fjolåret. Mina föräldrar, Maj-Len och Jens Mattbäck drev tidigare mjölkproduktion. När de slutade med dem blev det paus med djur en tid. Så man kan säga att jag började från början. År 2019 stod ett nytt dikostall klart med plats för 90 dikor. Jag är nöjd med starten och första kalvningen är klar nu. Nya anläggningen fungerar också bra. Jag är medlem i ÖK, som mina försäldrar också har varit.

Lukas Enström

Dikoproduktion
NYKARLEBY

– Till skillnad från många andra har jag ingen generationsväxling i bagaget. Jag började från början år 2014. På gården finns nu över 30 dikor + kalvar. Kalvningen gick bra i år. Produktionen är ekologisk, både inom växtodlingen (från 2013) och djurhållningen. Ett medvetet val. Jag är ÖK-producent och har sålt kalvar via deras djurförmedling. Familjen består av fru Agneta och tre barn. Jag trivs med arbetet på gården. Speciellt när det går bra.

ÖSTERBOTTENS KÖTT
POHJANMAAN LIHA

Kan jag påverka smågrisarnas KVALITET PÅ MIN GÅRD?

Det senaste decenniet har verkligen varit en tid av utveckling som gynnat produktivitet och konkurrenskraft. De raser som har introducerats både inom smågris- och slaktsvinsproduktion har tagit produktiviteten till en helt ny nivå. Här information om hur man ska hantera smågrisgrupperna under tillväxten för bästa möjliga resultat.

Artikeln skriven av:
Kundrelationschef
Övermark Marko
040 579 0110
Utveckling
01.06.2020

VID SMÅGRISBESÄTTNINGAR BÖRJAR kullstorlekarna redan vara så stora att de småväxta tilläggsgrisarna och smågrisarnas viktintervall inte längre gynnar kedjans effektivitet. Amsuggor behövs i allt högre grad, vilket försvagar effektiv användning av grisningsplatser och gör att avvänjningsvikten blir lägre.

Då man i syfte att utveckla produktionskedjan och öka konkurrenskraften minskar

användningen av läkemedel har man observerat att grisarna är småväxta.

Den avvanda smågrisens vikt och kvalitet har en betydelse för hur mellanuppfödningen lyckas. Detta utgör för närvarande en flaskhals inom Atria Svin-kedjan. Smågrisar som avvänjs när de är för små bromsar upp mellanuppfödningens och cirkulationen av djur i slaktsvinstallen.

I dagens läge är situationen alltför ofta sådan, att produktionen är effektiv fram till avvänjningen vilket leder till för stor mängd grisar.

Tyvärr, om grisningens effektivitetsgräns pressas – och om det bland smågrisarna förekommer ett stort antal genomsnittliga små/unga kultingar blir svinnet i mellanuppfödningen för stort. Mindre/ yngre smågrisar bör utfodras med dyrare foder under längre tid i början.

Dessutom, om dagstillväxten är svag, är fodereffektiviteten sämre och följaktligen minskar mellanuppfödningens lönsamhet.

Mellanuppfödningen styrs av gruppen som helhet

Det är värt att komma ihåg att smågrisarna i mellanuppfödningen styrs

väldigt långt av gruppen. Framgång för en avvand grupp i mellanuppfödningen påverkas av gruppen som helhet: hur många avvanda grisar i gruppen är för unga/små, hur mycket har smågrisarna flyttats innan avvänjningen, hur bra motståndskraft har smågrisarna?

Ju fler svagheter gruppen har, desto mer påverkar det gruppens framgång som helhet. När man efter avvänjningen börjar se spridning i tillväxten, tyder det på att vissa smågrisar har klarat utmaningar bättre än andra. Det här i och för sig händer även om det inte förekommit stora storleksskillnader i avvänjningsstadiet.

Svag dagstillväxt beror ofta på för stor spridning. Vissa smågrisar växer normalt, medan andra lämnar efter i tillväxten. Bidragande faktorer är givetvis också uppfödningssmiljö, utfodring och skötsel.

Tillräcklig digivningstid

En av de viktigaste faktorerna som påverkar smågrisarnas beredskap för avvänjning är avvänjningsåldern. Smågrisen får initialt antikroppar via suggan, men de elimineras efter cirka sju veckor. Grisens egen antikropsproduktion börjar långsamt efter födseln och antikropparna är

Den avvanda smågrisens vikt och kvalitet har en betydelse för hur mellanuppfödningen lyckas

som lägst vid ungefär tre veckors ålder. Ju fler smågrisar i den åldersklassen som finns i gruppen, desto svagare blir hela gruppens immunitet. Åldern har också en mycket stark inverkan på hur smågrisar lär sig äta tilläggsfoder. Smågrisen börjar naturligt söka tillskottsfoder mer aktivt vid cirka tre veckors ålder, då enbart saggans mjölk inte längre är tillräcklig föda.

Om det vid avvänjningstidpunkten finns många avvanda individer i cirka tre veckors ålder i gruppen, riskerar de både lägre immunitet och sämre foderinläring. Även om dessa smågrisar kan vara av god storlek, utgör åldern fortfarande en begränsning. Om en avvand smågris vid ungefär tre veckors ålder inte förmår äta snabbt försämras dess allmäntillstånd raskt och när motståndskraften är på en lägre nivå blir risken för problem högre.

Om smågrisarna avvänjs senare kräver foderinläringen inte så stor ansträngning, eller mycket smakligt foder, eftersom det är naturligt för en äldre smågris att söka tilläggsfoder utöver mjölken.

Fyra veckors digivning

Vid gruppgrising, efter cirka fyra veckors digivning, grisar gruppen så att suggorna i huvudgruppen diar i 25–26 dagar. I gruppen finns alltid sugor som grisar separat från huvudgruppen, så väl som sugor som bör fungera som amsugor.

Gruppens motstånd och foderinläring kan ökas avsevärt om gruppen avvänjs så att de – som har diat i mindre än 24 dagar – inte avvänjs, utan avvänjs först efterföljande vecka.

Jag har lagt märke till att det speciellt för foderinlärningsförmågan är stor skillnad om grisen avvänjs till exempel vid 21 eller 25 dagars ålder. Om man försöker höja den lägsta avvänjningsåldern ännu mer kommer hela gruppen att övergå till fem veckors digivning. Efter avvänjning lönar det sig att använda sugor som skall slaktas för fortsatt digivning. Ibland kan det vara svårt att genomföra den teorin i praktiken, men i detta fall är det ändå viktigast att se till att smågrisarna inte avvänjs för unga.

Fem veckors digivning

I gruppgrising efter cirka fem veckors digivning grisar gruppen så att suggorna i huvudgruppen diar i 32–33 dagar. Även i denna grupp finns det alltid sugor som grisar separat från huvudgruppen. Digivningstiden är tillräcklig för smågrisarna vad gäller motståndskraft och foderinläring. Utmaningar kan emellertid uppkomma vad gäller att upprätthålla saggans skick och tillstånd.

I denna rotationsmodell skulle det därför vara lämpligt att utföra avvänjningen så att de smågrisar som grisat utanför huvudgruppen avvänjas i tidigare ålder än de som tillhör huvudgruppen.

Efter avvänjning lönar det sig att använda sugor som skall slaktas för fortsatt digivning. Om det behövs kan man också i denna modell rekrytera amsugor för de sugor som diat i minst 24 dagar.

Utöver dessa faktorer påverkas smågrisarnas resistens av gårdens vaccinationsprogram, intag av råmjölk vid grisingen och dylikt – samt saggpopulationens ålder. Gyltor har alltid en lägre immunitet jämfört med sugor. Ju fler i gruppen som består av gyltor, desto lägre är smågrisarnas resistens i gruppen. Därför bör man uppmärksamma saggornas uthållighet.

På dylikt sätt är det värt att satsa på anpassningen av gyltor, för ju bättre gyltorna vänjs vid gårdens bakterieflora, desto bättre kommer de att kunna producera rätt antikroppar.

Forts. >>

Om att flytta smågrisar

Onödig flyttning av smågrisar under digivningsperioden bör undvikas. Varje gång smågrisarna flyttas, störs diandet för en stund då kullens ordning ändras. Smågrisarna kan öka suggans mjölkproduktion genom att stimulera juvren, och om smågrisarna flyttas för mycket minskar också suggans mjölkproduktion. Kanske ännu viktigare är att upprätthålla ett gott immunförsvar i gruppen, eftersom överdriven flyttning av smågrisar också överför olika typer av patogener från en kull till en annan. Således kan i värsta fall alla skadliga patogener överföras till samtliga kullar.

I vilket fall som helst är avvänjningstidpunkten ett skede som tillfälligt försvagar smågrisen, och om hela spektrumet för smågrisar dessutom inokuleras genom blandning blir sjukdomstrycket högt.

Helst hos sin egen sugga

Vid grisningstillfället bör smågrisarna garanteras sin egen suggas råmjölk, och om smågrisarna är fler än antalet spenar, kan tillförseln av råmjölk verkställas genom

delamning. Efter att ha fått tillräckligt med råmjölk kan kullutjämningen utföras. Dock, så långt det är möjligt, försöker man hålla smågrisarna hos sin egen sugga, även om de har en storleksspridning.

Om det är för många smågrisar, välj ut de största grisarna för amsuggan. Endast vid behov kan du samla in de minsta individerna från den grisande suggans kulle, om smågrisarna är livskraftiga, men kräver en bättre sugga.

Under digivningstiden bör byte av smågrisar från en sugga till en annan undvikas. Det kan finnas helspridning i kullen. Men om smågrisarna slutar växa, bör de flyttas till amsuggan. Vid avvänjningstillfället avvännas de som är lämpligt stora nog för avvänjning och de som fortfarande är för små placeras för fortsatt digivning hos suggor, de som huvudsakligen kommer att slaktas efter avvänjningen.

Under avvänjningsfasen ska smågrisarna i så stor omfattning som möjlig flyttas kullvis till mellanuppfödningen. I avvänjningsrummet

skall emellertid hela gruppens minsta individer helst samlas till samma box eller hörn. Detta för att de vid behov kan kunna få mer värme och/eller annat foder.

Gruppstorlek

Det bör finnas rätt antal grisningar i förhållande till grisningsplatser. Dela ditt stalls totala antal grisningsplatser i veckorotationen med sex, tvåveckorsrotation med tre och treveckorsrotation med två. Genom att räkna på detta sätt får du önskat grisningsantal/ grupp. Subtrahera resultatet i två- och treveckorsrotationen med några få platser för amsugor,

Onödig flyttning av smågrisar under digivningsperioden bör undvikas. Varje gång smågrisarna flyttas, störs diandet för en stund då kullens ordning ändras.

en till två /grupp. Med denna gruppstorlek cirkulerar grisningen som planerat. Med rätt gruppstorlek kan grisningen också användas på ett optimalt sätt, det vill säga några få platser skall lämnas fria för amsugor i gruppen som förs till grisningsplatsen.

Ifråga om funktion och gruppens resistens, är det bäst att de smågrisar som förs till amsugor vid födseln stannar kvar i samma rum som resten av smågrisgruppen. I den nuvarande "jaktstartssituationen" är detta dock i allmänhet inte möjligt.

Om svinstallet i fråga om grisningsplatser ligger i linje med andra gårdar, bör insemineringsmålsättningen fastställas enligt antalet grisningsplatser som ovan beskrivits. För en korrekt målsättning för inseminering bör till exempel gårdens genomsnittliga grisningsprocent under de sex senaste månaderna beaktas. När målsättningen för insemineringen divideras med anläggningens grisningsprocent, erhålls insemineringsmålsättningsmängd / grupp. Om exempelvis grisningsmålsättningen är 20 och grisningsprocenten är 90 procent är beräkningsformeln följande: $20 / 0,90 = 22,2$ inseminationsmålsättning / grupp.

Hantera storleken på gruppen rätt!

Svinstallets produktivitet och arbetsbehov påverkas märkbart av djurflödets jämnhet. Det är viktigt att utgå från rätt inseminationsmängd och den bör vara så nära målsättningen som möjligt, varken över eller under. I veckorotationen kan mängden fortfarande följande vecka justeras, så att ett tvåveckors genomsnitt är i linje med målsättningen.

Efter detta håller en bra och jämn grisningsprocent gruppstorleken balanserad.

I synnerhet utgör en varierande gruppstorlek stora problem i grisningsavdelningen och i mellanuppfödningen. Om det kommer fler smågrisar än det normalt finns utrymme för, bör man avvänja för unga individer för att skapa mera utrymme. Detta orsakar i sin tur problem med kapacitetshanteringen i mellanuppfödningen och smågrisarnas initiala tillväxt.

Jag har märkt att även om den förslaget utformade funktionella kapaciteten överskrider en aning, ökar arbetsbelastningen mycket kraftigt, eftersom det för suggorna och smågrisarna måste hittas / skapas fler platser.

Hantera gruppstorleken med rätt mängd inseminationer, avvänjningar, avyttranden och gyltor.

GRILLTIPS

Grillsäsongen har inletts i rasande tempo med senaste veckornas ypperliga väder.

Kolla gärna in Atrias nyheter på grillsidan på adressen <https://www.atrta.fi/tuotteet/?tag=33>

En egen favorit är filébiffar av gris där det ingår skild påse med marinad som man enkelt blandar i en halvtimme för grillning. Kasslerbiffar med sweety smoke är även den fenomenal.

Goda grillstunder i sommar!

Text: Daniel Klockars

Foto: Atria

VÄLBESÖKT ODLARKVÄLL

Ett fyrtiotal spannmålsproducenter mötte upp då A-Foder i samarbete med ÖK och Viljelijän Avena Berner bjöd in till Od-larkväll i Vasa i mars. Under kvällen gavs information om marknads-läget för spannmål, proteingrödor och det senaste inom växtskydd.

VID ANKOMSTEN TILL Od-larkvällen uttryckte sig en av deltagarna att det är intressant att träffa andra odlare och att det är viktigt att uppdatera sina kunskaper. Man lär sig alltid något nytt.

Program för kvällen var information om marknads-läget för spannmål och proteingrödor. Senaste nytt inom växtskydd presenterades också och extra fokus var fäst vid växternas protein och kvalitet. Talturer från podiet hade Lasse Åberg, Kenneth Asp, Matias Rönnqvist, Sören Stenroos, Daniel Klockars och Christer Storfors. Publiken ställde frågor och fick svar. En intressant kväll.

ÅBERG, STENROOS OCH Klockars informerade om A-Foders verksamhet och utvecklingsplaner. För kontraktsodlare är det av intresse att veta vad A-Foder har på gång. A-Foder arbetar hårt med alternativa, och inhemskt odlade, proteingrödor. I huvudsak är det ärter och bondböna och Daniel Klockars säger att de sorterna odlas på rekordmånga hektar i år.

Sören Stenroos har hand om foderinköp i praktiken, han köper och säljer, planerar logistiken och utgör kontaktperson till fältet. Han berättar att A-Foder köpte in 180 miljoner kilogram spannmål 2019 – korn, havre, vete, ärter, bondböna, av vilka överlägset mest havre. Under 2019 rörde sig mängderna ärter och bondböna om sju miljoner kilogram respektive två miljoner kilogram som köptes in till deras fabriker i Koskenkorva och Varkaus.

– Det finns många fördelar med kontraktsodling, upplyste Stenroos. På Spannmålstorget kan spannmålsodlare på ett enkelt sätt göra upp kontrakt.

– På Spannmålstorget ser ni också dagligen vårt portpris på spannmål.

Lasse Åberg gav en bild av världsmarknaden, som den såg ut i mars, och berättade om vad som händer inom A-Foder.

– Den nya broilerfabriken börjar bli färdig och A-Foder utvecklar ständigt sin verksamhet. På broilersidan använder vi allt mera ärter och bondböna i vår produktion. Inhemskt producerade proteingrödor fasar ut sojan allt mera.

Under hösten kommer A-Foder att göra en förändring som gäller kvalitetsprissättning enligt protein för kontraktsodlare.

DANIEL KLOCKARS GAV en intressant och bra presentation om proteinets roll i utfodringen. Proteininnehållet i spannmål har stor betydelse för gårdens ekonomi, rätt optimerade recept och bra foderutnyttjande kan spara många tusen euro på årsbasis.

Han påpekade också att det är viktigt att byta spannmålssorter, våga nytt, testa annat.

SVINPRODUCENTEN CHRISTER STORFORS från Malax pratade, utgående från egna erfarenheter, om proteingödsling i praktiken. Han lyfte speciellt upp delad kvävegivning med sensor som han tillämpar och en metod han anser vara viktig och ger bra resultat.

Han använder sig av Yara N-sensor för jämnare kvalitet, högre kväveutnyttjande och en genomsnittlig skördeökning.

– Det går att påverka grödornas proteinhalter men det gäller också att minnas att den inte ska vara för hög.

Storfors odlar cirka 300 hektar fördelat på dryga 200 hektar korn, 40 hektar vete och 40 hektar bondbönor. Han rekommenderar att byta utsäde, själv förnyar han utsädet på 20-30 procent av odlingsmarken årligen.

KENNETH ASP OCH Matias Rönqvist från Viljeljän Avena Berner delade med sig av nyttig information om växtskydd. Asp pratade om växtskydd för proteingrödor och Rönqvist bland annat om effektiviserad kvävefixering av baljväxter. De presenterade resultat av ett försöksupplägg i Lappfjärd 2017 där de tillämpat sina produkter och utifrån försöken kan man läsa in viktig information. De poängterade vikten av att växternas rotsystem är i skick. Det spelar ingen roll vad man sätter till ovanifrån om rotsystemet inte är friskt, det som ska ta upp vatten och näring ur jorden.

Det var också tal om prisutveckling, biosäkerhet, ASF, corona om i och för sig var i sin linda vid odlingskvällen i början av mars. Föga visste vi vad som väntade då.

Text och foto:
Lisbeth Bäck/ Kustmedia Ab

A-FODER
ETT INHEMSKT ALTERNATIV SOM ÄGS AV FINLÄNDSKA BÖNDER

ÖSTERBOTTENS KÖTT
POHJANMAAN LIHA

Postadress
PB 173, 65101 VASA

Besöksadress
Flygfältsvägen 2, VASA

www.osterbottenskott.fi

